

Під час неформальної частини школи-семінару провели фотосесію та вечірку біля багаття на березі моря. Не обійшлося і без делікатесів – смачної юшки із риби, спійманої у лимані, та смажених рапанів.

За традицією вибрали місце проведення наступної ювілейної (XXV) Теріошколи у 2018 році – у Поліському природному заповіднику в с. Селезівка Овруцького району Житомирської області.

I. Р. Мерзлікін

ORCID ID 0000-0001-8209-9144

mirdaodzi@gmail.com

XXV ТЕРІОЛОГІЧНА ШКОЛА-СЕМІНАР (2018 Р.) «ФАУНА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН ДОВКІЛЛЯ»

Мерзлікін І. Р. XXIV Теріологічна школа-семінар (2018 р.) «Фауна в умовах глобальних змін довкілля». – Природничі науки. – 2018. – **15**: 96–99.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

XXV Теріологічна школа-семінар «Фауна в умовах глобальних змін довкілля» проходила в с. Селезівка Житомирської області протягом 5 днів, 25–28 вересня 2018 р. на базі Поліського природного заповідника. У роботі взяли участь 28 фахівців з України і Білорусії. Основною темою доповідей була історичні зміни фауни та вплив різних факторів на склад фауни у різних регіонах. Учасники побували на ознайомчих екскурсіях, провели круглі столи та майстер-класи.

Ключові слова: теріологічна школа, теріологія, конференція, школа-семінар.

Merzlikin I. R. XXV Theriological School (2018) «Fauna in the context of global environmental changes». – *Prirodniči nauki*. – 2018. – **15**: 96–99.

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

XXV Theriological School «Fauna in the context of global environmental changes» was held in willage Selezovka of Zhytomyr region during 5 days, September 25-28, 2018, on the basis of the Polissya Natural Reserve. 28 specialists from Ukraine and Belarus participated in the work. The main theme of the reports was the historical changes of the fauna and the influence of various factors on the composition of the fauna in different regions. Participants visited study tours, held round tables and master classes.

Keywords: Theriological school, mammology, conference, seminar.

Загальна інформація.

XXV ювілейна Теріологічна школа-семінар на тему «Фауна в умовах глобальних змін довкілля» — щорічне зібрання Українського теріологічного товариства НАН України. Вона проходило в Поліському природному заповіднику 5 днів, 25–28 вересня 2018 р. Організаторами школи були Поліський природний заповідник та Національний науково-природничий музей НАН України.

Місце проведення, умови проживання та роботи.

Проживали учасники школи-семінару на центральній садибі заповідника в с. Селезівка Овруцького району Житомирської області. Мешкали у гостьових кімнатах трьох дерев'яних будиночках серед лісу. У кожному будинку було по 4 кімнати з трьома ліжками. Під час похолодання топили пічку. Тоді кімната наповнювалася не тільки теплом, але і чудовим запахом соснових дров.

Засідання та заняття проходили у конференц-залі центральної садиби заповідника. Весь вільний від сну і побутових потреб час колеги знаходилися разом, проходячи щодня три цикли: від сніданку до обіду – сесія з лекціями та доповідями, від обіду до вечері – майстер-класи та презентації, від вечері до відбою – круглі столи. Слід зазначити, що працювали досить напружено, доповіді і їх обговорювання закінчувалися не раніше 22 години. У день заїзду та в останній вечір відбувалися традиційні вечірка знайомств та прощальний бенкет.

Учасники.

У роботі XXV Теріологічної школи взяли участь 28 фахівців із різних установ та закладів України і Білорусії.

Були представлені наступні установи:

Вищі навчальні заклади: Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет харчових технологій, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Ужгородський національний університет, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Інститут молекулярної біології і генетики НАН України.

Академічні установи: Державний музей природи Харківського національного університету, Національний науково-природничий музей НАН України, Український науково-дослідний протичумний інститут ім. І. І. Мечникова.

Природоохоронні установи: Біосферний заповідник «Асканія-Нова», національний природний парк (далі – НПП) «Слобожанський», НПП «Святі Гори», Поліський природний заповідник, Рівненський природний заповідник, регіональний ландшафтний парк «Міжрічанський», природний заповідник «Медобори», Чорноморський біосферний заповідник НАН України.

Громадські організації та інші установи: громадська організація «Багна» (Туров, Білорусь), освітня організація «БеркоШко» (Київ).

Тематика.

Конференція почалася із вітальних промов організаторів, заслухали доповідь про історію теріошкіл та звіт про попередню теріошколу, яка проходила у м. Одесі. Далі були доповіді про екосистеми Центрального Полісся та тенденції їх зміни.

Основними темами доповідей та обговорень були наступні: історичні зміни фауни, вплив різних факторів на склад фауни та структуру угруповань у різних регіонах, використання ГІС-технологій при моніторингу фауни.

Під час круглого столу розглядалися питання про багаторічні зміни біоти, про основні зоонози в Україні та безпеку роботи у потенційних вогнищах зоонозів, про просвітницьку роботу на природоохоронних територіях та в освітніх закладах. Обговорювалася тема сучасних наукових публікацій та вимог до них.

Була проведена презентація видань про вовків, огляд поточних досліджень про цей вид. Відбулася фотовиставка «Рік вовка» (колекція фотографій різних авторів), їх обговорення та вибір переможців у різних номінаціях.

За традицією проведено сесію «Нові імена в теріології», на якій робили свої доповіді молоді науковці та аспіранти різних закладів України. На «Інформаційному ярмарку» представляли нові видання, інформували про конференції, які відбулися і плануються, та про різноманітні проекти.

Екскурсії.

Учасники школи зробили дві екскурсії: одну двохгодинну навкруги садиби заповідника та 11-кілометрову по екологічній тропі, під час якої ознайомилися з типовими біотопами цього регіону (прирічковими долинами, сосняками зеленомошниками та біломошниками), а також рослинним та тваринним світом. Бачили характерні рослини цієї зони – сфагнум, плавун, росичку, багно болотяне, верес, журавлину, брусницю, чорницю, багато видів шапинкових грибів. Зустріли свіжі сліди рисі і вовка. Крім того екскурсанти побачили старі місця незаконного видобутку бурштину.

В інші дні було відвідано два музеї: Музей природи, розташований у конторі заповідника, та Музей старожитностей – на території садиби. У них учасники школи ознайомилися із тваринним і рослинним світом регіону, а також із етнічними особливостями Сіверщини та давніми побутовими і культовими предметами, зібраними місцевими ентузіастами.

Особливе враження учасники теріошколи отримали від відвідування пасіки одного з співробітників заповідника. Бджіл тут розводять не у вуликах, а у бортях – видовбаних колодах, які розміщують на деревах на висоті до 10 м. Це стародавня форма бджільництва, яку зберігають місцеві жителі. Крім спостереження за процесом збирання меду із борті, вік якої становив 60 років, учасники школи покуштували 2 виду меду (вересового та крушинового) прямо із стільників. Для деяких із присутніх було проведено «апітерапію» – бортник брав бджолу і примушував її кусати бажаного «полікуватися».

В останній день кожному учаснику конференції було вручено сертифікат Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління про проходження курсу підвищення кваліфікації.

Місцем проведення наступної (XXVI) Теріошколи у 2019 році вибрали заповідник «Хортиця»